

hvis vi ville se paa Historien, da havde Frankrigs Kvinde deltaget i Frihedsbevægelsen, hun var med i Revolutionen og Kampen mod Undertrykkene. — Jeg kunde have svaret, — ja, Gud hjælpe os — paa den Maade Kvinderne har været med i Oprør og Opstand, naar vi ser paa Historien, som en Art Blodhund har de været med, vildere, mere grusomme end Mændene. Ganske naturligt! Der har manglet Forudsætninger for at forstaa Stridens Kærne, Kvinderne har aldrig været sat ind i Samfundets Ordning, i det sociale Livs forskellige Forgreninger.

Det store Tankarbejde, som ene gør det muligt med Held at kunne ordne Stat og Kommune, har med Flid været holdt borte fra hendes Liv. Intet Middel vil derfor være hurtigere og sikrere til at udvikle Kvinderne, end at give dem deres Valgret. Som vi har set med Bønderne, da de fik deres Menneskeret som Borgere, med hvilken Ihærdighed og Alvor have de ikke sat sig ind i vore politiske Forhold for der at opfylde deres Pligter, og vi har ingen Grund til at tvivle om, at Kvinderne ikke vil være mindre samvittighedsfulde, naar de faa et Ansvar. Det kan de Kvinder være en Borgen for, som hidtil har traadt frem i det offentlige Liv eller haft en Virksomhed der. De har ikke manglet Alvor.

Men et kræves, som den allerførste Betingelse, og det er, at *Kvinderne tale deres egen Sag*.

Dersom ikke Arbejderne havde organiseret sig og klart og bestemt vidst at stille deres Fordringer, saa havde de aldrig faaet Ørenlyd i Folkene. Arbejdsgiverne havde da vedblevet at belære dem om den skønne Dyd, som kaldes Nøjsomhed. Om Guds Villie, som er, at nogle skal være fattige, og andre rige, for at disse sidste kunne faa Lejlighed til at vise Barmhertighed. Havde ikke Arbejderne taget sig sammen og hævdet deres Ret til at leve som Mennesker, saa havde det endnu været en fastslaaet Sætning, at de, der arbejdede i Haandens Verden, var af andet Stof end andre Mennesker.

Saaledes staar imidlertid endnu Opfattelsen af Kvinderne, største Delen af Menneskene nære endnu den Mening, at vi er af andet Stof end Mændene.

De fleste Mænd tænke sig Kvinderne som en Masse ensartet Stof. Det betragtes nemlig som en Art Forbrydelse, om Kvinden har forskellige Meninger. *Kvinden* er for Mændene et *Kollektiv*. Vore Foreninger betragtes som et Slags Bure for Papegøjer, hvor vi alle skal snakke et og det samme.

Jeg vil oplyse ved et Exempel. Da Dansk Kvindesamfund dannedes, gik det nok an, men da Kvindelig Fremskridtsforening kom frem med sit eget Blad, blev der et Ramaskrig — nej, de Kvinder kan dog aldrig være enige — som om Mændene er det i vort politiske Liv. Vi Kvinder ere *Mennesker* og derfor ogsaa Mangfoldigheder. Det er ikke *Kvinden*, der vil have Valgret, men det er *Kvinderne*.

Det er Mangfoldighederne, der hver har sine egne, særegne Ejendommeligheder, særegne Opgaver og Interesser. Vi vil have Lov at virke hver paa sin Maade, men Midlet hertil i Øjeblikket er Valgretten. Vi tænke da, virke forskelligt, men alle vi, der tro, at den politiske Valgret er talt, der vil aabne os Betingelserne til at danne disse Mangfoldigheder, vi vil ikke hvile, før vi alle Vegne i vort Land, baade i By og Land, har faaet Ørenlyd hos Folket, og saa vil vi med *forenede* Kræfter sætte Skuldre til og sprænge Døren til Rigsdagen, baade som Vælgere, og som dem, der vælges.

Men hvis Mændene er kloge, saa lukker de nu godvilligt op for os, thi der gaar dog altid noget i Stykker, naar man bruger Vold, **men ind vil vi**.

Lad os derfor lægge os Nationalforsamlingens Ord paa Sinde, at Aarsagen til al social Ulykke er Uvidenhed om, Forsømmelighed af, og Foragt for Menneskerettigheder.

Thi jeg er vis paa, at naar Mændene med al deres Tænkning og deres Anstrængelse ikke har kunnet naa at raade Bod paa Samfundets Nød, saa er det fordi, de har øvet den store Uret at lukke ude og holde de Kræfter nede, der skulde være med til at bygge deres egen Lykke op.

Derfor faar Mændene Skyld for vore Børns Skyld, for hele Samfundets Skyld, forhold os ikke længere vor Menneskeret som Borger i Staten, at vi i *Fællesskab*, baade Mænd og Kvinder, kan løse Opgaver.

Folketingsmand *Frederik Bajer*: Spørgsmaalet om Kvindens Valgret kan ikke skilles fra Navnet Folkerepræsentation. Navnet Folketing betegner Repræsentationen af hele Folket. Men hører da Kvinderne ikke til Folket? Kun Kvinder, Børn og Forbrydere ere udelukkede fra Plads i Tinget. Det er naturligt, at Børn og Forbrydere ere udelukkede, men det er unaturligt, at Kvinderne er det. Jeg vil opfordre enhver, ogsaa den ærede Modstander af Sagen, der talte for, til at træde ind i denne Forening, hvis Opgave det er at skaffe Kvinden lige Ret med Manden.

Til de Exempler, Hr. Jensen før anførte, vil jeg føje endnu et. Lad os tænke os, at en Skibsfører havde forpligtet sig til at føre Skib hver Dag til København Kl. 12 og tilbage om Aftenen. Ja, den Mand kan ikke lade sig vælge, men er han uundværlig for Rigsdagen, skaffer man ham nok derind alligevel; saaledes gaar det ogsaa med Kvinderne.

Om Modstanden mod Kvindesagen i Rigsdagen vil jeg bemærke: Medens det var Landstinget, der her var Klippen, hvorpaa den strandede, saa var det i Sverig netop de Kredse, der svarer til dem, hvortil Landstingets Medlemmer hos os fortrinsvis høre, som bragte den i Havn. Den Kvinde, der satte »Framåt« i Gang, var en Friherreinde. En General kæmpede ogsaa tappert for Kvindesagen. Jeg haaber og tror, at Landstingets Modstand tilsidst, maaske om ikke saa lang Tid, vil blive brudt, uagtet det nu staar fast som en Klippe, ogsaa Klipper kan omstyrtes, det saa vi med Dronningestolen, og gik Kongespiret en Gang samme Vej, skulde det slet ikke undre mig. Det er imidlertid slet ikke Revolutioner, jeg ønsker; jeg ønsker kun at bringe Landstinget til Fornuft. — Der er dem, der forlange, at Kvinden, hvis hun vil have lige Ret med Manden, ogsaa skal have Værnepligt, men der glemmer man, at for hver Søn, der fødes, har Moderen sat sit Liv i Vove for Fædrelandet. Der er kun Mening i at paalægge hende Værnepligt, hvis man saa samtidig kan paalægge Mændene Moderpligt.

Arbejdsmand *Mortensen*: Kvinden bør være med til at arbejde i Samfundets Interesse. Vi maa ikke smide de mange Kræfter overbord, som ere repræsenterede i Kvinden. Det kan ikke skade Hjemmet, at hun tager Del i det offentlige Liv. Hvorledes tror den ærede foregaaende Taler, der var bange for, at Husgerningen skulde forsømmes, hvorledes tror han, at Hjemmet ser ud nu, naar Konen gaar paa Fabriken? Jeg tror, at Konen i Almindelighed alligevel faar Tid til at passe sit Hus. Man ved, at Kvinden kommer med paa mange Omraader, hvor hun ikke har været før, og at hun røgter sin Gærning godt. Hvad kan hun ikke være f. Ex. for Understøttelsesforeningerne. Mange trække Læsset bedre end faa; lad derfor Kvinderne komme med paa Moderne, hvor Samfundsspørgsmaal forhandles, derved udvikles de, ligesom Mændene er blevet det. Bliver Kvinden oplyst, bliver Samfundsforholdene bedre.

Baadfører *Anton Jensen*: (Nød med ham! Op med ham!) Jeg maa først anholde Folketingsmand Bajer (Værsgo). Han mente, at Tilfældet med Rigsdagskvinden var et enkelt Tilfælde. Jeg mener, der er mange Tilfælde, hvori Hjemmet forstyrres, naar Kvinderne skal tage Del i det politiske Liv. Og hvis Huset skal passes, naar Husmoderen er borte fra det, hvem skal saa betale en Stedfortræder (Diæterne!) for hende. Den Tid, Kvinden har tilovers, skal hun selvfølgelig ikke anvende til at pynte sig. Lad Kvinderne arbejde i Hjemmene paa de smaa Punkter, giver man hende den lille Finger, tager hun, som en vis Mand, hele Haanden (Hyssen). Jeg tror, at Kvinden, ved at faa lige Ret med Manden, vil føres paa Afveje (Jubel). (Afslutning!).

Folketingsmand *Frederik Bajer*: Jeg forstod ikke, hvorfor den foregaaende Taler vilde anholde mig (Latter). Han synes at mene, at Kvinderne nu ikke toge Del i Samfundsanliggender; jeg maa oplyse ham om, at Kvinderne driver mange Hjul, men uden Ansvar. Jeg ønsker, de skal tage Del i Samfundsanliggenderne med Ansvar (Bifald).

Pastor *Hostrup*: (Stor Jubel). Der er talt, som om man gik ud fra, at naar alle Kvinder fik Valgret, saa vilde de lade Mænd og Børn i Stikken og rende op i Rigsdagen. Men fordi de alle faa Valgret, er det vel ikke sikkert, at de alle vil lade sig vælge, og selv om de vilde, saa kan vi jo lade være at vælge disse skrækkelige Kvinder. Der vil altid kun melde sig faa Kvinder og kun faa blive valgte, men de bør alle have Valgret. Den kvindelige Side af Menneskelivet vurderes ikke saa højt som den mandlige, og dette bringer noget skævt ind. Kvindens Betydning i Ægteskabet bliver mere anerkendt, hvis hun faar Valgret. Man vil derved vise, at man respekterer Menneskerettighederne samt anerkender hendes Ligeberettigelse med Manden. Jeg har i mange Aar staaet paa det Stade, hvor jeg nu staar, (Stormende Bifald), jeg ser paa Kvinden som min jevnlige. Jeg ønsker, at der snarest maa blive givet Kvinden baade politisk og kommunal Valgret. Mændene trænger til at faa Øjnene op for, at de ikke er de eneste, der kan udrette noget, men at ogsaa Kvinderne ligger inde med store Evner og ere lige saa dygtige som Mændene. Jeg støtter denne Bevægelse, saa godt jeg kan, skøndt jeg er en gammel Mand og ikke kan lægge nogen større Kraft deri. Lad os komme saa vidt som Englænderne, i alt Fald lad os begynde med at naa Svenskerne (stærkt Bifald, Hostrup leve!).

Journalist *Hermann Henriksen*: Det er beklageligt, at Bajer altid skal i Brechen, han egner sig saa lidt dertil, men han